RADOMER KIELCER LEBEN № 43 (79) „Należytość pocztowa uiszczono ryczałtem" צווייטער יאָהרגאַנג פרייז 25 גראָשען

היינט 10 זייטען.

אדרעסען
„ראַדאָמער קעלצער לעבען" אין

אין ראַדאָם
Redakcja i Administracja
„Radomer Kielcer Leben"
Radom, Szwarlikowska 20.

אין קעלץ.
Redakcja i Administracja
„Radomer Kielcer Leben"
Kielce, Sienkiewicza 35.

אַנאָנסען פרייז:
אין מילימעטער שורה: פאַרן טעקסט 20 גר.
„ „ „ אין „ 40
„ „ „ נאָכ'ן „ 18

ראַדאָמער-קעלצער לעבען

23 października 1925 roku — פאַר'ן אינהאַלט און טעקסט פון די אַנאָנסען איז די רעדאַקציע נישט פעראַנטוואָרטליך. — ראַדאָם פרייטאג ה' מרחשון תרפ"ו

צו דער פערלאָבונג פון אונזער טאָכטער און שוועסטער
רבקה'לע ראָזענבערג מיט ה' **יחיאל קוטשער** ווינשען
מזל ברכה און א גליקליכער צוזאמענבונד, זאָל זייער נייער
לעבענס-וועג לויכטען ווי דער פריהמאָרגען־שיין אין פריהלינג.
עזריאל ראָזענבערג און טאָכטער חנה'לע ראָזענבערג

צו דער פערלאָבונג פון מיין שוועסטער **רבקה'לע ראָזענ-בערג** מיט ה' **יחיאל קוטשער** ווינשען מיר, אז זייער וועג זאָל זיין געפלאַסטען מיט גליק און צופרידענהייט.
גרשון ראָזענבערג עט פרוי און קינדער.

רבקה'לע ראָזענבערג — יחיאל קוטשער
ראַדאָם — קאָזעניץ
פערלאָבט
א' חשון תרפ"ו.

מז"ט ווינשען מיר אונזער זוהן און ברודער **יחיאל קוטשער** צו זיינע תנאים מיט פרל' **רבקה'לע ראָזענבערג** מיר ווינ-שען, אז זייער צוזאמענבונד זאָל געשלאָסען זיין מיט גליק און צופרידענהייט.
עלטערען אברהם קוטשער עט פרוי שוועסטער און ברודער.

צו דער פערלאָבונג פון אונזער שוועסטער און שוועגערין **רבקהלע ראָזענבערג** מיט ה' **יחיאל קוטשער** ווינשען מיר אז זייער צוקונפט זאָל שיינען ווי די ליכטיגע שטראַהלען פון דער אויפ-געהענדער זון אויף די בערג פון ציון און ירושלים.
יוסף דוד מאָרגענשטערען עט פרוי.

Z okazji zaręczyn mojej koch. ciotki p. **Reny Rozenberżanki z p. Hylarem Kuczerem** składa serdeczne życzenia. **Leonka Rozenberżanka**

צו דער פערלאָבונג פון אונזער מיהמע **רבקה'לע ראָזענבערג** מיט ה' **יחיאל קוטשער** ווינ-שען מיר, אז זייער וועג זאָל זיין געפלאַכטען מיט פיעל גליק.
יחיאל ליטוואַק עט פרוי.

צו דער פערלאָבונג פון אונזער מיהמע **רבקה'לע ראָזענבערג** מיט ה' **יחיאל קוט-שער** ווינשען מיר, אז זייער וועג זאָל מיט בלומען בעצירט זיין.
יעקיל פייגענבוים עט פרוי.

א הערציגען מזל טוב ווינשען מיר אונזער ליבע שוועסטער און מיהמע **רבקה'לע ראָזענ-בערג** מיט ה' **יחיאל קוטשער** זאָל זייער פערבינדונג זיין א גליקליכער בונד אויף איי-ביגע יאָהרען.
פאַמיליע ליטוואַק.

Z Intencji zaręczyn naszej przyjaciółki p. **Reginy Rozenberżanki z p. Chilem Kuczerem** życzymy im aby gwiazda szczęścia sprzyjała im wiecznie.
Anna Hanowerówna, Izrael Zyskind.

אונזער פריינדין **רבקה'לע ראָזענבערג** צו איהר פערלאָבונג מיט ה' **יחיאל קוטשער** ווינשען מיר א בליהענדע צוקונפט און א גליק-ליכען צוזאמענבונד.
רבקה, רחל, יחיאל מעהדמאַן.

לרגל ארושיה של אחותנו וגיסתנו מרת **רבקה'לע ראָזענ-בערג** עם בחיר לבה **יחיאל קוטשער** הנגו מברכים אותם ברכה חמה, תהי' אגודתם אגודת נצחית וקשר קימי.
ירמיה ראָזענבערג ורעיתו.

צו ביליגע פרייזען פון 75 ג. ביז 250. לעצטע 3 געזעגנונגס-פאָרשטעלונגען

גידער מיט די מרה שחורה!

לאַכען איז געזונד דאקטוירים הייסען לאַכען
שלום עליכם

דער רבי האט געהייסען פריילך זיין
מ. קיפּניס

פרייטאג דעם 23 טען אווענד א גרויסער יובילעאום אווענד עס וועט גע-שפילט ווערען צום 20—טען מאל ווי אויך צום לעצטען מאהל.

רומענישע חתונה

דער ערשטער אויפטריט פון שמעון און חנה'לע יעדער בעקומט אומזיסט דאָס ליד איך ליב נאָר דיך

שבת דעם 24-טען 8,30 אָווענט
פרעמיערע — פרעמיערע
צום ערשטען מאל אין ראדאם וועט געשפילט ווערען די גרויסע דראמע אין 3 אקטען פון ש. אנ—סקי

טאָג אין נאכט

זונטיג דעם 25—טען 3,15 אָווענד צו ביליגע פרייזען פון 75 גר. ביז 250

לעצטע פאָרשטעלונג — 3 שעה לאַכען — לעצטע פאָרשטעלונג

דאָס יונגע ווייבעל

יונג און אלט קליין און גרויס וועלען זיין אויף דער לעצטער פארשטעלונג אין טעאטער „ראזמאיטאָשטשי" ווי עס קומט פאַר דער בענעפיס פון דער גאַנצער טרופע פּיעסע געשפילט

צום שלוס ווערט צוגעגעבען א גרויסען מוזיקאלישען הומאָריסטישען קאָנצערט אין וועלכען ס'וועט זיך בעטייליגען די גאַנצע טרופע. צום שלוס פון קאָנצערט וועט ה' הינער שפּילען אויף א האַנד—האַרמאָניע פערשידענע ראָמאַנסען און סערענאדעס. קומט און געזעגנט איך

באמערקונג: צוליב דעם גרויסקייט פון פראָגראם וועט מען אָנפאַנגען פּינקטליך 8,15

„VESTA"
Bank Wzajemnych Ubezpieczeń w Poznaniu.

Zawiadamia się Sz. Publiczności, że z dniem 1-go Września 1925 roku

Reprezentację na Okręg Kielecki

objął p. M. OBERMAN Kielce Sienkiewicza 37

który upoważnionym jest do przyjęcia wszelkiego rodzaju ubezpieczeń od ognia, kradzieży, na życie, od wypadków, i ubezpieczeń samochodowych auto-casco i odpowiedzialność cywilne.

Informacji w powyższych sprawach udziela Reprezentacja w Kielcach ul. Sienkiewicza 37.

Poszukiwani są na dobre warunki ajenci w całem Województwie Kieleckiem.

Dyrektor M. Ochwanowski (-)

Powiatowa Kasa Chorych w Radomiu

z mocy art. 53 ustawy z dnia 19 maja 1920 r. o przymusowem ubezpieczeniu na wypadek choroby podaje do wiadomości, że dnia 29 października 1925 r. o godz. 10 rano na placu Jagielońskim lub w lokalu przy ul. Spacerowej 13 odbędzie się

L I C Y T A C J A

ruchomości, należących do p. I. Zyngiera oszacowanych na Zł. 350 składających się z 100 par obuwia męskie i damskie na pokrycie należnych Kasie składek członkowskich.

Ruchomości obejrzeć można w dniu licytacji od godz. 9 rano, spis zaś takowych codziennie od 9 do 12 w wydziale Egzekucyjnym Kasy Chorych ul. Świeża № 1. Radom, dn. 21/x 1925 r.

Dyrektor **Pleszczyński** Przew. Zarządu: **Grzecznarowski.**

Powiatowa Kasa Chorych w Radomiu

z mocy art. 53 ustawy z dnia 19 maja 1920 r. o przymusowem ubezpieczeniu na wypadek choroby podaje do wiadomości, że dnia 29 października 1925 r. o godz. 10 rano na placu Jagielońskim lub w lokalu przy ul. Mlecznej 10 odbędzie się

L I C Y T A C J A

ruchomości, należących do p. B. Zylberberga fab. garbarska oszacowanych na Zł. 1.160 składających się z 1 szafy do ubrań z lustrem 1 pianino czarne „Apollo" 1 maszyna do szycia „Singer" 45 bukatów na pokrycie należnych Kasie składek członkowskich.

Ruchomości obejrzeć można w dniu licytacji od godz. 9 rano, spis zaś takowych codziennie od 9 do 12 w wydziale Egzekucyjnym Kasy Chorych ul. Świeża 1. Radom d. 21/x 1925 r.

Dyrektor: **Pleszczyński** Przew. Zarządu: **Grzecznarowski.**

צי איז דער סוחרים־פעראיין באמת גלייכגילטיג?

מיר האבען אין ראדאם א סוחרים־פעראיין, וועלכער איז, פערשטעהט זיך, באלד פון לכתחילה אן געגרינדערט געווארען על מנת זה, ער זאל שטענדיג און צו יעדער צייט דיענען די אלגעמיינע אינטערעסען פון יודישען סוחר׳טום אין ראדאם. די ציעלען און אויפגאבען פון סוחרים־פעראיין זענען יעדען איינעם סוחר גוט בעוואוסט. דער מבול פון שטייערען, די קריזיסען און די עקאנאמישע ערשיטערונגען, האבען דעם יודישען סוחר גענוג רייף נעמאמט און ביי איהם געשאפען דאס בעוואוסטזיין, אז ער מוז זיין ארגאניזירט און אנגעשלאסען אין כלל. דער יודישער סוחר, האט לעצטענס אנגעהויבען צו פערשטעהן, אז ער מוז האבען איבער זיך א פארשטעהערשאפט, וואס זאל רעדען אין זיין נאמען און אין נאמען פון אזעלכע ה ו נ ד ע ר ט ע ר, אדער ט ו י ז ע נ ד ט ע ר ווי ער.

די אונארמאלע, אכזריות׳דיגע צייט איז צו־דעספאטיש אויף אראבצולאזען זיך פון איהר הויכע מדרגה צו א יחיד, און אויסהערען זיין בעקלאגען זיך אויף די צו־שטו־ענגע הערשאפט איהרע, די צייט איז צו־שטורמיש, אום צו הערען דאס געשריי פון די בע׳עולה׳טע און פערצווייפעלטע, מוזען זיך אלע קלאגעדיגע טענער און קלאנגען צונויפגיסען אין איין רעש׳יגען ארקעסטער, וועלכער מוז אבער ווערען דיריגירט דורך א געניטען און איבערגעגעבענעם דיריגענט, וואס זאל דערהערן און דערפיהלן יעדען קלענסטען, און א פ י ל ו שוואכסטען טאהן.

די גרינדער פון היגען סוחרים־פעראיין האבען זאכקענעריש אויפגעפאסט די צייט־פערהעלטנישען פון יודישען סוחר, און האבען וואס אנ׳אמת, געשאפען די סוחרישע אינסטיטוציע אין אזא צייט. ווען ס׳איז געגעבען געווארען דער ערשטער שטייער־סיגנאל אויפן האנדעל׳ס־פראנט, איבער וועלכען ס׳זענען על פי רוב פונאנדערגעשפרייט די יודישע פאזיציעס. אין דעם מוז מען טאקי מודה זיין, אבער וואס קומט ארויס, וואס סאיז געווען אמאהל, אז היינט בעת די לאגע פאר די סוחרים האט זיך פיעלפאכיג פערערגערט, ווען דער באדען אונטער די פיס פאלט איין און די שטייער־שרויף ארבייט אויף אלע כלים. — איז דער סוחרים־פעראיין כמעט ווי אנטשוויגען געווארען. עס לאזט זיך נישט בערעכטיגען די גלייכגילטיגקייט און די אונפערשטענדליכע פאסיווע טאקטיק פון דער פערוואלטונג פון היגען סוחרים־פעראיין, וועלכער ערפילט נישט ווי געהעריג די התחייבות׳ען לגבי די הונדערטער מיטגלידער זיינע. די שטייער־אמטען האבען די אומזאץ־שאצונגען פאר׳ן ערשטען האלבען יאהר 1925 שוין לאנג פונאנדערגעשיקט, די עקאנאמישע לאגע פון די שטייער־צאהלער׳ס איז היינט אויסערגעוועהנליך קריטיש, הונדערטער סוחרים זענען איינגעבראכען, רואינירט און דערקוועטשט פון דער פערצווייפעלטער דעגה: וואס וועט זיין ווייטער, וואו נעמט מען כח איבערצוהאלטען — איז נישט גענוג דאס, האבען זיי צו־בעצאהלען די אומזאץ־שטייערען אין פערלויף פון דער קורצטער צייט, אין געגענפאל קומט דער עקזעקוטאר און פיהרט ארויס אויף א „ספושעדאזש" דאס לעצטע ביסעל בעבעכעס. דא פרעגט זיך: וואו איז דער סוחרים־פעראיין? וואו איז די אפיציעל־געוועהלטע סוחרישע פארשטעהערשאפט? אין אנדערע שטעדט ווי אין לובלין, לאדז א. ז. וו. אינטערוועניר׳ען די סוחרים־פעראיינען א י ן די „איזבא סקארבאוועס" און „אוזשאנד סקארבאוועס" וואו זיי זענען זיך שטארק משתדל, אז מען זאל פערגרינגערען און פיעל־וועהניג פערלייכטערען דעם סוחר ביים בעצאהלען דעם אומזאץ־שטייער. אזוי למשל איז דער סוחרים־פעראיין פון לובלין נאך א לענגערע קאנפערענץ מיט די נאטשאלניקעס פון די „איזבא" און פון „אוזשאנד סקארבאווע" געקומען צו אזא הסכם 1) יעדער, וואס האט בעקומען א נאקאז־פלאטניטשי" וועגען אומזאץ־שטייער מוז תיכף איינצאהלען א טייל פון דער סומע — לויט זיינע פאקטישע מעגליכקייטען—און דאן דער „נאקאז—פלאטניטשי" מיט דער בעשטעטיגונג פון דער איינגעצאהלטער סומע, ברענגען אין סוחרים־פעראיין, וואו עס וועלען אנגענומען ווערען שריט, אז דער „אוזשאנד סקארבאווע" זאל די איבריגע סומע פונאנדערלעגען אויף 6 ראטעס, 2) אז די רעקורסען פון אבראטאווי זאלען אבגעגעבען ווערען אין סוחרים־פעראיין, וועלכער שטעלט פעסט לויט די איהם זיכערעסטע אינפארמאציעס־אלס א סוחרישער קערפערשאפט קען ער גענוי אבשאצען די עקאנאמישע לאגע פון זיינע מיטגלידער — וועלכער סוחר עס דארף ארויפגעשטעלט ווערען אויף דער הנחה־ליסטע, און דערנאך טראגט עס אריין דער סוחרים־פעראיין אין „אוזשאנד־סקארבאווי" וואו עס זיצט א ספעציעל פאכקענערשער קאמיסיע און בעטראכט נאך אמאל די איינגעפלאסענע רעקורסען.

דער „אוזשאנד סקארבאווי" אין לובלין האט אויך מודיע געווען וועגען דעם אין אלע איהם אינטערליגענדע סקארבאווי אבטיילונגען פון זיין אומגעגענד, וועלכע בעקומען אזוי ארום רשות פון דער העכערער שטייער־מאכט זיך אויך אזוי נוהג צו זיין.

סאיז גאנץ פערשטענדליך, אז אזעלכע פולמאכטען קען דער ראדאמער „אוזשאנד סקארבאווי" אויך ארויסבעקומען דער סוחרים פעראיין ברויך פון זיין זייט אינטערוועניר׳ן די געהעריגע שטייער־אינסטאנצען, דא׳ט אויפמערקזאם מאכן אויף די פאטאלע לאגע פון יודישן סוחר און ער וועט גאנץ זיכער די זעלבע הנחות אויס׳פועל׳ען. פאר דעם יודישען סוחר וואלט עס געווען א גרויס געווינס. ער וואלט געקענט דערוויל אביטל פרייער אבטעהעמען און די פערוואלטונג פון היגען סוחרים פעראיין וואלט דעכ׳ט בעוויזען ווי זי שטעהט אויף דער הויך פון איהר אויפגאבע און רופט זיך אן אויף יעדער קריטישע ערשיינונג פון איהרע הונדערטער סוחרים־מיטגליעדער, און אז זי נעמט אונטער אלע מעגליכסטע רעכטליכע שריט בייהילפיג צו זיין דעם יודישען סוחר דערטראגן דעם שווערען, דריקענדען לאסט פון די שטייערען.

ב צווייג

נאך א לענגערע הפסקה הויבען מיר ווידער אן דרוקען דעם ראמאן „אין אפגרונד", וועלכער האט מיט זיין אינטערעסאנטען און העכסט שפאנענדען אינהאלט פערהאפט דעם אטעם פון די לעזער. דער ראמאן איז פיל אויסגעבעסערט און ליטעראריש בעארבייט געווארען. גלייכצייטיג זענען מיר מודיע אונזערע לעזער, אז אין די נאהענטסטע נומערען פון אונזער צייטונג וועט זיך אנהויבען דרוקען די צווייטע טייל פון „ד י ר ו ס י ש ע ר ע וו א ל ו צ י ע א י ן י א ה ר 1905", וואס האט געמאכט אין זיינער צייט א גרויסען רושם.

ד י ר ע ד א ק צ י ע

י. מ. שויכעטזאהן.

א י ן א פ ג ר ו נ ד.

(א שפאנענדע געשיכטע פון היינטיגער צייט).

קורצער אינהאלט פון די פריהערדיגע קאפיטלען.

סאיז געווען פאר דער מלחמה, אין שטעדטיל איז געווארן א קריזיס. אלץ איז געבליבען אהן פרנסה און עס האט זיך אנגעהויבען אנ׳עמיגראציע אין די ווייטע לענדער. קלמן שניידער׳ס זיהנדעל, א יונג, א כוואט מיט א פייערדיג קעפעל און שעהן דערצו, האט אויך בעשלאסען זיכען זיין גליק אין די מרחקים. אזוי אבער ווי די טאטע־מאמע ווילען נישט אוועקלאזען זייער בן־זקונים׳על, לאזט ער זיך אויף ליבקע בענג: מ ע נ ד ע ל י שאפט זיך א גרויסע צאהל כלות פון בעל בתישע הייזער, וועלכע זענען געווען פערליבט אין איהם. ער זאגט זיי צו גאלדענע בערג און נארט ביי זיי ארויס היבש געלד אויף רייזע הוצאות. אזוי ארום שפארט מענדעלי אן ביז דער פארט־שטאדט אדעס. ז׳א אין גרויסן טומעל פון פארט, בעגעגענט מענדעלי א פרעהליכע קאמפאניע פון זעהר רייך געקליידעטע יונגעלייט מיט הערליך־אויסגעפוצטע דאמען און וואס אזוינע שטעלט פאר נייט זיך די דאזיגע קאמפאניע, האט ער נישט געוואוסט. ער האט בעמערקט, אז זיי ערווארטען מיט א געהאלדיגער אומגעדולד עמיצענס אנקומען אין פארט, אבער וואס מעהר מענדעלי האט זיי גענומען נאכקוקען, אלץ געדיכטער איז געווארען די נעץ פון געהיימנישען. אנ׳אינערליכע שטימע האט איהם דיקטירט נישט אפצוטרעטען ביי דער דאזיגער חברה קען ער געהאלפען ווערען, ער האט נאכשפיאנירט און סוף כל סוף איז פאר איהם קלאר געווארען, אז דאס איז א חברה פרויען־הענדלער, וועלכע האבען ערשט געבראכט א פרישען טראנספארט „סחורה". אלע לייטישע, בעל־הבתישע מיידלעך, וועלכע האבען געזוכט מזל׳ען, ווי אזוי זיך ארויסצורעטעווען און זענען צוליב דעם אכזריות׳דיג געפייניגט געווארען. מענדעלי האט בעשלאסען. אז ער מוז די אומשולדיגע מיידלעך אפראטעווען:

זיין פארגענגען האט איהם נישט געגעבן גאר אין גיבען האט ער זיך דערשלא־

די ערשיינונג—מוז בעקעמפט ווערען!

אַ כך, גאָר אַ סך פּאַפּיער איז שוין באַשריבען געוואָרען. שרייבער מכל המינים, האָבען שוין דעם ענין אַרומגערעדט, בעהאַנדעלט, געזוכט און געפאָרשט פון וואַנען דאָס דערנעמט זיך און געוואָלט זוכען אַן עצה צו דער באמת פאַר אונז יודען ביטערער ערשיינונג, וועלכע רופט זיך מיט'ן קלינגענדיגען נאָמען ע ם ה א ר צ ו ת.

די דאָזיגע ערשיינונג איז אַריין אין אונזער לעבען נישט האַסטיג, נור מיט קליינע טריט, פּאַמעליך, אמערשט פערנומען נור אַ קליין ווינקעלע, גאָר אין דער זייט, כמעט אונזעהבאַר, ביסלעכווייז אָבער, איז צוגלייך מיט אונזער לעבען, וואָס ווערט מיט'ן טאָג ערגער — אָנגעהויבען זיך צו פערשפּרייטען מיט אַ מורא'דיגען אימפּעט אין דער לענג און אין דער ברייט, נישט מאַכענדיג קיין חילוק פון ריכטונג און קלאַס, אַלץ ברייטער, גרעסער און העכער, כמעט ביז'ן אויבענאַן...

דער דאָזיגער שטראָם האָט זיך, ליידער, ווי מיר האָבען זיך געריכט, אויך אריינגעכאַפּט דאָרטען, וואו יעדע ערשיינונג איז אַממייסטענ'ס אַנשטעקענד — אין אונזער יוגענד.

דער ווייטיגער צושויער, דער, וועלכער קוקט זיך גוט צו צו דער ענטוויקלונג פון דער דאָזיגער שרעקליכער ערשיינונג, בעמערקט, אַז אין די לעצטע יאָהרען, אין דער מלחמה-צייט און אויך דערנאָך, האָט זי זיך נאָך מעהר ענטוויקעלט, אַזוי, אַז מיר שפּירען זי שוין נישט, מיר זענען זיך גאַנץ גלייכגילטיג, עס הויבט אונז נישט אַן צו אַרען, וואָס די ערשיינונג האָט שוין באַלד אַרומגעכאַפּט די גאַנצע יוגענד.

מיר ווילען דאָ קיינעם נישט בעשולדיגען, ווייל באמת איז קיינער נישט שולדיג, יעדער איד ווייסט און פיהלט עס, נור, דער הו-האַ פון גראָעען טאָגטעגליכען לעבען, יאָגט איהם און לאָזט איהם נישט אָבגעבען זיך קיין דין וחשבון. די הויפּט-סיבה אָבער ליגט אין דעם, וואָס אַ גרויסער טייל פון דער יודישער בעפעלקערונג לעבט זייט דעם אויסברוך פון דער מלחמה אַזוי ווי אויפ'ן עולם הדמיון און ביים הייניטיגען טאָג לעבט זי איבער אַ געוואַלדיגען קריזיס און געפינט זיך אין אַ זעהר געדריקטער עקאָנאָמישער לאַגע. און עס איז פאַר אונז גענוג פערשטענדליך, אַז מיר קענען נישט בעשולדיגען עלטערען, ווען זיי האָבען זייערע קינדער נישט געלערנט...

פאַר דער מלחמה.

אַ קינד, אַז עס איז אַלט געוואָרען עטליכע יאָהר, האָט מען עס אָבגעגעבען אין חדר, דערנאָך אין בית-מדרש, די דאָזיגע עלטערען, וואָס האָבען געוואָלט, אַז זייערע קינדער „זאָלען אויפוואַקסען מענשען", (אַזוי ווי מ'פלעגט עס אָנרופען) האָבען אָבגעגעבען זייערע קינדער אין די שולען.

עס זענען אָבער געווען אַזעלכע עלטערען, וואָס זענען נישט אימשטאַנד געווען זייעדע קינדער צו בילדען און זענען דעריבער געניויט געווען אָבצוגעבען זייערע קינדער יונגערהייט צו בעלי-מלאכות. די דאָזיגע קינדער, זענען אַרויסגענומען געוואָרען פון חדר אָבגעריסען געוואָרען פון לערנען און אויף לעולם ועד פער'משפט געוואָרען צו בלייבען עם-הארצים.

אָנהויב דער מלחמה און אויך בשעת דער מלחמה, ווען אַלץ איז איינגעהילט געווען אין רויך פון קוילען, שטעדטלעך זענען מיט'ן פייער פון שראַפּנעלען אַוועק, גאַנצע מחנות פון היימלאָזע האָבען אויף די וועגען געוואַנדערט, געזוכט אַ וועג און געגאַנגען אין די גאַנץ-געבליבענע שטעדט, וואו זיי האָבען זיך בעזעצט. דאָס איינאָרדנען פון זיי, איז פאָרגעקומען אויף אזאַ אופן, קודם כל, האָט מען די קינדער געמאַכט פאַר בעלי-מלאכות, פּטור געוואָרען פון אַ קלאַפּאָט, האָט מען ערשט גענומען קלערען אַ תכלית פאַר זיך. אויך אין די גאַנץ-געבליבענע שטעדט און שטעדטלעך, איז די לאַגע געווען אַ שלעכטע און אַ סך עלטערען האָבען אַרויסגענומען זייערע קינדער פון די שולען, חדרים און אָבגעגעבען זיי צו בעלי-מלאכות (צו קאָמאַשענמאַכערס, אַזוי ווי ס'איז דאַן מאָלסט געווען אין דער מאָדע) אויך היינט, ביי דער יעצטיגער לאַגע, האָט זיך עס גאָרנישט געענדערט, מיר וואָלטען אויך געקאָנט מאַכען אַ גאַנצע ליסטע פון גאַנץ שענע בעלי-בתים, וואָס צוליב דעם קריזיס פערדינגען זיי די קינדער פאַר האַנדעלס-אַנגעשטעלטע. עס איז דאָך פאַר יעדען פערשטענדליך, אַז דער שרייבער פון די שורות בעקלאָגט זיך נישט צוליב דעם, ווייל זיי ווערען בעלי-מלאכות, פערקערט מיר שטרעבען דאָך צו פּראָדוקטיוויזאַציע. נור מיר בעקלאָגען זיך דערויף, וואָס דער רוב פון די דאָזיגע יוגענדליכע בעלי-מלאכות, וואָס האָבען זיך גענומען צו דער אַרבייט, צוליב עקאָנאָמישע בעדינגונגען, זענען אָבגעריסען געוואָרען פון לערנען, היינט ווערט זיי נישט געגעבען די מעגליכקייט דערצו און אַזוי אַרום, בלייבען זיי אומגליקליך אויפ'ן גאַנצען לעבען.

צווישען די דערמאָנטע, געפינען זיך אַזעלכע, וואָס קאָנען טראַכטען און קלערען וועגען זייער הינטערשטעליגקייט אַממייגסט אין דער געזעלשאַפט און אַ בייזקייט-געפיהל ערוועקט זיך ביי זיי און אַ געשריי רייסט זיך טיילמאָל אַרויס: פאַר וואָס זאָל נישט געגעבען ווערען די מעגליכקייט צו בילדען זיך. מיר האַלטען פאַר איבריג אויפצוקלערען, ווייל יעדער פערשטעהט עס, וואָס פאַר אַ עולה עס געשעהט דורך דעם די יוגענד פונ'ם עם הכפר.

מען וועט זאָגען: — עס עגזיסטירען דאָך ביי יעדער אָרגאַניזאַציע אָדער געזעלשאַפט „אָווענט-קורסען", טייל לערנען העברעאיש, טייל „פּאָליטישע

גען אין זייער בעסט, וואָס האָט זיך קאָנצענטרירט אין אַ אָדעסער טשיינע, וואָס האָט זיך געפונען אין איינער פון די יודישער הינטער-געסלעך ביי דער גראָבע בעלאַ, וועלכע איז געווען די מיהמע פון אַ פריהליך הייזעל און די אָנפיהרערין פון אַ באַנדע פרויען-הענדלער. מענדעלי אָבסערווירט די באַנדע און קלערענדיג לאַנג לויפט ער עגיל אין דער פאָליציי און ענטדעקט די נעץ פון די פרויען-הענדלער, אָבער אַנשטאַט צו אַרעסטירען די באַנדע פרויען סוחרים, ווערט מענדעלי אַרעסטירט לוט'ן וואונק פון דער חברה און איינגעזעצט אין דער אָדעסער טורמע. וואו ער פייניגט זיך אָב 6 מאָנאַטען, אַז ער קומט אַרויס אויף דער פריי, בעשליסט ער צוצוטרעטען צו דער באַנדע, וועלכע נעמט איהם צו אין תחילת אַלס אַ פּראָסטען משרת אין די טשיינע. ס'געדויערט נישט לאַנג ווי ער פיהרט אַוועק אַ פּאַרטיע אָדעסער נאַאיווע מיידלעך צוזאַמען מיט אויסגעלאָסענע גאַסען-מיידלעך קיין אַרגענטינא. צווישען די פערפיהרטע געפינען זיך צוויי מיידלעך מיט די נעמען סאַראַ און ליזאַ, ביידע זענען זיי פון אָנגעזעהענע חסידישע פאַמיליעס, ראַבינערזאָהן און הורוויטש, וועלכע זענען אַנטלאָפען קיין אָדעס מיט זייערע פאַמיליעס נאָך די גרויסע פּאָגראָמען אין טיף רוסלאַנד אין יאָהר 1904 און זיך בעזעצט אין אַ אָדעסער פּשיטולעק און געוואַרט ביז זייערע קרובים זאָלען זיי אַרונטערנעמען קיין אַמעריקאַ. מענדעלי נוצט אויס די געלעגענהייט און בעקומט זיך אַריין אין פּשיטולעק צו די מיידלעך, וועלכע ווערען אין איהם פערליבט און אַפילו די פּאַטעורס זענען מסכים, יעדער מיינט, אַז ער וועט ווערן זייערס אַ חתן. איינמאָהל אויף אַ שפּאַציר פערנאַרט ער זיי אין טשיינע פון דער גראָבער בעלאַ און פון דאָרט פיהרט ער זיי אַוועק קיין אַרגענטינא. אויפ'ן שיף בעמערקט די מיידלעך אַ נעגער, וועלכער פערפאָלגט די מיידלעך אויף יעדען שריט און ער האָט צוגעצויגען אויף זיך די אויפמערקזאַמקייט פון אַלע פּאַסאַזשירען.

(פ אָ ר ט ז ע צ ו נ ג)

וויפיל מאָל דורכ'ן טאָג, מ'האָט זיך געזעצט צום טיש, אַזוי פיל מאָל האָט דער דאָזיגער רייכער נעגער געטוישט אויף זיך זיינע טואַלעטען: צום פריהשטיק האָט ער זיך געפיהרט צו געהן אָנגעטאָן אין זיין טראַדיציאָנעלען טראַכט: אין נעגערישע ברייטע הויזען, איבער וועלכע ס'איז געווען אַריבערגעוואָרפען כמעט ביז העלפט קערפער אַ ווייסע העמד, פון וואַנען ס'האָט אַרויסגעשטאַרט אַ שטיק סאַמעט-שוואַרץ בעהאָר'ט האָרץ און געמאַכט דעם איינדרוק אויף אַלע אַרומיגע פון אַ ווילדען מענש, נאָר מיט עפּיס מעהר סימפּאַטיע פון יענע נעגערס אין די טיפע סטעפּעס: מ'האָט געזעהן, און אַפילו דערקענט לויט זיינע בענעהמונגען און כאַראַקטער-שטריכען, אַז די דאָזיגע קליידונג איז ביי איהם נישט מעהר ווי אַ מנהג זיך אָפּט צו דערמאָנען אין זיין ווילדען אָפּשטאַמונג. דאָס איז ביי איהם געווען ווי אַ היילינע זאַך, ווייל אין דער זעלבער הלבשה האָט ער יעדען בעגינען געפראַוועט זיינע רעליגיעזע תפילות.

די קאָלירען און די פערשידענפאַרביגקייט פון זיין נעגער-אויסשטאַטונג האָט אַראָבגעשריגען מיט אַ שפע רייכע אָפּגלאַנצונג און ענטציקענדע שימערירונג. דאָס זענען נישט געווען סתם אַזוי בלויזע נעגער-מלבושים. פון די בעוואונדערטע, אויסגעוועבטע, הערליכע בילדער און פערשידענע צייכענס האָט מען געקענט אַראָבלייענען, אַז דער דאָזיגער יונגער נעגער שטאַמט פון אַ זעהר חשוב'ער נעגערישער משפחה פון פּרינצען, אָדער שייכען.

צום מיטאָג, אָדער קאָלאַציע, איז איהם שווער געווען צו דערקענען, אַז ער איז אַ געבוירענער נעגער, ווען נישט זיין סאָזשעדיג, שוואַרץ פּנים וואָלט איהם פער'מסר'ט; ווייטער איז ער געווען פולשטענדיג ענליך צו אַלע איבריגע אייראָפּייער, וואָס זענען געזעסען אַרום גרויסען טיש.

גערעדט האָט ער אויסער זיין נעגער-שפּראַך, אויך אויף עטליכע אייראָפּייאישע שפּראַכען. און אַזוי אַרום פערשידענע בעקאַנטשאַפטען געשלאָסען אויף דער שיף און מיט זיי זיך אונטערגעהאַלטען. (פאָרטזעצונג קומט)

עקאנאמיע" — נאָר זאָלען זיי זיך דאָרטען בילדען, אבער וועט נישט אזוי גאַאיוו און וועלען איינרעדען, אז אזעל-כע קורסען, וועלען לאזען די אזוי באמת שווערע און אונגצוועהטוגטע פראגע אויף דער יודישער גאס.

אז עס עגזעסטירען קורסען ביי דער אָבער יענע אָרגאניזאציע, איז קודם-כל האלט די ארגאניזאציע פאר זיין חוב צו אסימילירען די בעזוכער און צו מאכען זיי פאר אייגענע. עס ווערען נור געלערנט אזעלכע געגענ-שטאנדען וואס טויגען פאר דער בע-סרעפענדער פארטיי, די לעהרע איז דעריבער — א איינזייטיגע און די שי-לער, מעגען זיי זיך לערנען צעהן יאָהר, וועלען זיי גארנישט קענען. עס מוזען געשאפען ווערען אזעלכע אוועננד-קורסען, וואָס זאלען ערלערנען די יו-גענד, וואס בעזיצען נישט קיין מיטלן דערצו — אלץ אנהויבענדיג פון אל-געמיין-יודישע למודים און אויסלאזענ-דיג ביז וועלטליכע וויסען אלזייטיג און גרינדליך!

און עס שטעלט זיך די פראגע—אויף וועמען ליגט דער הוב צו שאפען אזעלכע קורסען? — עס איז אָבער נור פאַרהאַן די איין — און איינציגע תשובה, – אַז ס'ליגט אַ חוב אויף אונזער יודישער רעפרעזענטאַנץ, אויף דער קהלה, אזעלכע קורסען צו שאַפען.

אין דער דאָזיגער אָנגעוועהסוגטער פראגע — אין קאַמף מיט דעם עם־הארצות אויף דער יודישער גאַס, בע-דארף זיין בלוטיג פעראינטערעסירט די גאנצע יודישע בעפעלקערונג אהן אונטערשיעד פון קלאַס און ריכטונג, סיי ארטאדאקסען, וועלכע האבען דאס אין דער לעצטער מלחמה גוט גע-שפירט, סיי ציוניסטען, מזרחיסטען און ואַחרון אחרון חביב די האנדווערקער, אויף זיי ליגט נאָך מעהר דער חוב ווי אויף אלע אנדערע, אַז די פראגע זאל אין קורצען גינסטיג ערלעדיגט ווערען.

אם אין גדיים אין תישים, אַז מיר וועלען נישט ערציהען קיין יודיש דור אין אמת'ן יודישען גייסט, וועלכער איז אונז נויטיג, וועלען מיר נישט האָ-בען די יוגענד, וועלכע זאָל מיטפיה-לען די ליידען און פריידען פון פאָלק, איז אונזער עקזיסטענץ אין סכנה.

דעריבער ליגט אַ הייליגער חוב אויף אונזערע רעפרעזענטאַנטען, די דורך אונז געוועהלטע דאָזאָרצס, צו העלפען אין קאַמף מיט דער ערשיינונג אין אונזער לעבען און שאַפען די שוין דערמאָנטע גוואַלדיג-נויטיגע קורסען.

מיר וואַרטען אויף אייער באַלדיגער תשובה און מ ע ש י ם .

א. עברי.

באדראַט נישט אונזער
האַנדלס - בילאַנס!!!
פאַדערט אינלענדישע אויסאַרבייטונגען
אנשטאַט אויסלענדישע

פאַבריקס-מאַרקע

„PEPEGE" קאַלאָשן
זענען די דויערהאַפטסטע

„PEPEGE" באָטן
צייכענען זיך אויס מיט זייער עלעגאַנץ

„PEPEGE" כפאָרט—שיך זענען די פראַקטישסטע

„PEPEGE" Polski Przemysł Gumowy T. A. *w Grudziądzu*,

פאָלגענדע ראַדאָמער פירמעס האָבען זיך פאַרפליכטעט צו באַציען גומי—שיך
נאָר פון אינלענדישער אויסאַרבייטונג

ה. באַנקער	לובלינער 12	ג. ראָזענבלום	לובלינער 21
מ. לובינסקאַ	„ 28	י. כאַלבע	„ 25
ס. מאַזורקעוויטש	„ 19	י. טעגענדוים	„ 28
מ. י. נירענבערג	„ 1	פ. זילבערבערג	וואַרשאַווסקא 2
וול. רעגענט	„ 22		

מאיר הערץ.

דער רבי ר׳ מלך.

(אַ פאָלק'ס-מעשה'לע).

דער רבי ר׳ מלך און דער רבי ר׳ זושא האָבען געהאט אַ רגילות ווי אַלע גוטע יודען אין יענער צייט, אָבצוּריכ-טען גלות און תמיד צו זיין פערוואָ-נעלט אונטערוועגנס.

אין צייט פון זייער וואַנדערן און אויפן וועג, וואו זיי האָבען אנגעשפארט זענען על פי רוב פאָרגעקומען וואונ-דערליכע זאַכען, דאָס אָרט, וואו דער רבי ר׳ מלך האָט זיך אויסגעקליבען אויף איבערצונעכטיגען אָדער שבת צו האַלטען, איז נישט געווען קיין פשוט'ער ענין פון סתם נעכטיגען אָדער גלאָט אַזוי שבת-האַלטען: דער רבי ר׳ מלך מיט זיין טיפען חוש-הריח האָט שוין דערשנאַפט, וואו ער ברויכט זיך אָב-שטעלען און מפסיק צו זיין פון זיין וואַנדערען.

אַז דער ברודער זיינער, דער רבי ר׳ זושא, האָט איהם אַ מאָל געפרעגט למה, צו וואָס, מלך, מאַכסט אַזוי פיל סטאַציעס אויפן וועג און שטעלסט זיך אָב אין די קלענסטע דערפער און קרעטשמעס?—

—הער, מיין זושא, האָט איהם דער רבי ר׳ מלך געענטפערט, איך טו עס נישט מיינעטוועגען, איך טו עס נישט כדי איך זאָל מיך אָברוהען. ניין, דו ווייסט עס אַליין אויך, נאָר וואָס זאָל איך טון, אַז מען פערהאַלט מיך אויפן וועג, מ'האַלט מיך פשוט צו און מען לאָזט מיך נישט געהען ווייטער, גשמות בעהאַלטען אין מענשליכע גופים פער-צוימען מיר דעם וועג און מיט זייערע ביטערע געוויינען צורייסען זיי מיר דאָס הארץ.—

דער רבי ר׳ זושא האָט פון דאַמאָלס אָן שוין גאָרנישט געפרעגט זיך, גע-שוויגען, און מיטגעגאַנגען, צוקוקענדיג זיך מיט אַ טיפען בליק צום רבי'ן ר׳ מלך'ס התנהגות. ער איז איהם נאָכ־געגאַנגען ווי א קליין קינד אַ טאַטען און געפאָלגט אַלץ אָהן שום שאלה.

איינמאָל האָט דער רבי ר׳ מלך גע-זאָגט צום רבי'ן ר׳ זושא:—קום זושא מ'וועט געהען אויף אַ ווילד פרעמדען וועג, אַ וועג אויף וועלכען מ'איז נאָך קיינמאָל נישט געגאַנגען. –

זענען זיי געגאַנגען וועג-איין, וועג-אויס, אַ טאָג נאָך אַ נאַכט, אַ נאַכט נאָך אַטאָג, נישט דערזעהען קיין שפור פון אַ ישוב. געדיכטע הויכע בוימער, אויף וועל-כע ס'זענען געווען פונאנדערגעשפרייט אָהן אַ שיעור „גניאָזדעס", פון וואַנען ס'האָבען אַראָבגעקראָקעט ווראָנעס מיט רייסענדיגע קולות. עס האָט אָבגעהילעכט מיט אַ יאָמער אינ'ם אַרומיגען פוסטען הלל. די נאַכט איז צוגעכאַפּט און אַ שוואַרץ־אָפּעלדיגע פינסטערניש איז אַרויסגעשוואומען פון די טיפע וועל-דער און אַלץ אַרומגעהילט מיט אַ שאַ-טענדיגער שוואַרצער גאַזע. פאַר גרויס פינסטערניש האָבען זיי פערלוירען דעם וועג און גענומען בלאָנדזשען. דער רבי ר׳ זושאַ האָט פערשטאַנען, אז דאָס איז גאָרנישט פשוט, איז אויף איהם אַ אימה אָנגעפאַלען, האָט ער זיך פעסטער צוגעטוליעט צום רבי'ן ר׳ מלך, וועלכער האָט גאָרנישט גע-

קוקט, נאַר איז געגאַנגען נאָכ'ן קול נאָך פון די וואָרנעס אָנגעשטרענגט זיין געהער און געגאַנגען דאָרט, וואו דאָס קראַקערײַ איז געווען שטאַרקער.

זענען זיי אַזוי געגאַנגען ביז האַלבע נאַכט, שוין ניט געהאַט געגעסען קיין גאַנצען טאָג. דער ר' זושא האָט קוים שוין נאָכגעשלעפּט די פיס, און ווען ניט דער פחד, וואָס האָט איהם דערהאַלטען און געשטאַרקט וואָס שנעלער זיך אַרויסצובעקומען פונ'ם טיפען פינסטערען וואַלד, וואָלט ער אין חלשות געפאַלען. דער רבי ר' מלך האָט גאָרנישט געפיהלט, נישט דעם הונגער, נישט די אימה'דיגע חשיכה האָבען איהם געאַרט, ער איז געגאַנגען אַ גאַנצען טאָג פאַרטיפט אין די רעיונות. ער האָט אָנגענומען דעם רבי'ן ר' זושא'ן פעסט ביי דער האַנד און גענומען מיט איהם מאַכען שנעלע טריט אַהין אין די ריכטונג, וואו דאָס קראַקצריי פון די וואָרנעס האָט אַמשטאַרקסטען געהילכט.

מיט אַמאָל האָבען זיי דערזעהן פון דערווייטענס, ווי עס לייכטען זיך שמאָלע ליכטיגע פאַסקלעך דורך שפּאַלטען פון אַ לאַדען, זענען זיי צוגעגאַנגען נעהנטער און גענומען אָנקלאַפּען. דערווייל שטעהענדיג אַזוי אין דרויסען האָבען זיי געהערט ווי אינווענדיג איז אַ גערודער, אַ געפילדער פון אַ פולער שטוב מענשען, אַ לחיים-ווינשערײַ און אַ געקלונגעריי פון גאָפּעל-לעפעל. צוליב דעם טומעל האָט מען תחילת ניט געהערט דאָס קלאַפּען אין לאַדען. האָבען זיי שטאַרקער גענומען אַריינפּויקען האָט מען אינווענייג דערהערט, אָבער געשראָקען האָט מען זיך נישט. ווייל דאָרט איז אַ קרעטשמע געווען. האָט מען זיכער געמיינט, אַז סוחרים זענען ווי דער שטייגער איז, אָנגעקומען צו פאָהרען. האָט מען די סעודה ווייטער געפּראַוועט בנעימות, און מ'האָט אַרויסגעשיקט דעם קרעטשמער-יונג, ער זאָל עפענען דאָס טויער און אַריינפיהרען די אָנגעקומענע. אָבער אַנשטאָט סוחרים האָבען זיך פאַר'ן עולם באַוויזען צוויי אורחים-שלעפערס, דורכגעפרוירענע מיט ליידיגע טאָרבעס אויף די פּלייצעס.

מען האָט זיי צוגעבעטען צום טיש עסען, די אורחים אָבער האָבען בשום אופן נישט געוואָלט טועם זיין, נאָר געבעטען בלויז אַ שטיקעל אָרט, דעם קאָפּ אַנידערצולייגען. האָט זיי דער יונג אַריינגעפיהרט אין קיך אַריין און זיי אויסגעבעט אויף דער ערד.

האָבען זיי געדאַווענט מעריב מיט גרויס כונה. זעהענדיג, אַז די אורחים זענען פרומע, אָרנטליכע יודען, האָט דער יונג זיי דערנאָך דערלאַנגט ברויט מיט וואַסער און שטאַרק מפציר געווען זיי זאָלען עסען. האָבען זיי פון איהם גענומען און געגעסען. דער יונג האָט פון זיי נישט אָבגעטרעטען און געבעטען, זיי זאָלען איהם אָנזאָגען ער זאָל אויפגעריכט ווערען און נישט דאַרפען אַזוי ביטער אַרבייטען. האָט דער רבי ר' מלך געשמייכעלט, געגלעט איהם איבער'ן פנים און איהם געטרייסט:

— זאָרג דיך ניט, מיין קינד, וועסט אויפגעריכט ווערען. —

אין דער צווייטער שטוב איז געווען ליכטיג און היימליך, דער קרעטשמער האָט געשריבען תנאים מיט זיין בת-יחידה.

אויפ'ן געלעגער האָט דער רבי ר' מלך געזאָגט צום רבי'ן ר' זושא:

— זושא, שלאָף נישט, זיי וואַכעדיג, וועסט זעהן דעם גלגל החוזר בעולם — האָט דער רבי ר' זושא געפאָלגט און נישט געשלאָפען.

אַז זיי זענען געלעגען אַ קליינע צייט, איז פּליצלינג געוואָרען אין דער צווייטער שטוב פון דער גאַנצער חדוה אַ גרויסע יללה, אַ שטאַרק געוואַלד, כאָיז דעם חתן נישט גוט געוואָרען, האָט מען איהם געמינטערט און געמינטערט אָבער אומזיסט. ס'האָט גאָרנישט געהאָלפען, דער חתן איז טויט. די כלה האָט זיך געבראָכען די הענד און געיאָמערט, אַז ס'האָט דאָס האַרץ געשניטען. דער קרעטשמער האָט זיך די האָר פון קאָפּ געריסען. דער רבי ר' זושא האָט זיך איינגאַנצען געוואָרפען אין פיבער און דער רבי ר' מלך איז אַראָפּ פון געלעגער און אַ פאַר'מוח'טער אַרומגעלאָפען הין און צוריק איבער'ן קיך

דער רבי ר' מלך האָט פאַרבראַכט אין קרעטשמע עטליכע טעג און נאָכדעם האָט דער רבי ר' מלך דעם רבי'ן ר' זושא געשיקט צום קרעטשמער זאָגען אין זיין נאָמען, אַז ער זאָל אַ שידוך טון מיט'ן יונג פון דער קרעטשמע.

אַז דער קרעטשמער האָט זיך דערוואוסט, אַז דער רבי ר' מלך איז דאָ אין זיין הויז, איז ער איהם צו די פיס געפאַלען און ווי אַ קינד געקלאָגט פאַר איהם, אַז ער קאָן ניט געפינען קיין בן-זוג פאַר זיין איינציגער טאָכטער.— דאָ שטאַרבט דער חתן צוויי טעג פאַר דער חתונה, דאָ אויף די תנאים; ער האָט זיך געבעטען אַז דער רבי ר'מלך זאָל איהם געבען אַ ברכה, דערויף האָט דער רבי ר' מלך איהם געענטפערט:—

איך הייס דיך אַ שידוך טון מיט'ן קרעטשמער-יונג, ער איז דיין טאָכטער'ס אמת'ער זיווג און כבין דיר מבטיח, אַז דו וועסט פון זיי נחת האָבען. —

דער קרעטשמער האָט זיך אַ ביסעל געקווענקעלט, נאָר זעהענדיג, אַז דער רבי ר' מלך ווערט אויף איהם ברוגז און וויל שוין כמעט מיט איהם נישט רעדען, איז ער בעשטאַנען און אין אַ פּאָר טעג אַרום האָט מען אַ חופה געשטעלט טאַקי מיטן קרעטשמער-יונג. דער רבי ר' מלך איז געווען מסדר-קדושין און ביז גראָהער טאָג אַריין האָט ער געטאַנצט, געשפּרונגען און משמח געווען חתן-כלה.

דער רבי ר' מלך האָט זיך מיט אַלעמען האַרציג געזעגענט און איז אַוועק מיט'ן רבי'ן ר' זושא. אויפ'ן וועג גייענדיג האָט ער אַ זאָג געטון צום רבי'ן ר' זושא: ווי געפעלט דיר עפּעס די גאַנצע מעשה מיט די תנאים און נאָכדעם מיט דער חתונה פון קרעטשמער-יונג? —

דער רבי ר' זושא האָט אויסגעשפּיצט די אויערען צו הערען חדשות און האָט געשוויגען.

דער רבי ר' מלך האָט ווייטער גערעדט און מגלה געווען דעם גאַנצען סוד, פון וואָס דער רבי ר' זושא, איז פאַר'חדוש'ט געוואָרען, ער האָט דערצעהלט פון אַ געוויסען עושר ר' הירש קאַסיווער, וועלכער האָט נישט געהאַט קיין קינדער און אַזוי ווי אין זיין שטעטעל האָט אויך דער כלי-זמר ניט געהאַט קיין קינדער, האָבען אַ מאָל ביידעס ווייבער, זייענדיג אין ווייבערישען שוהל, זיך געגעבען תקיעת-כף באם זיי וועלען געבוירען איינע אַ זכר און די צווייטע אַ מיידעל, זאָלען זיי זיך מחתן זיין, וכך היה ר' הירש האָט געבוירען אַ זוהן און דער כלי-זמר אַ טאָכטער. איז ר' הירש'ן נישט אָנגעשטאַנען דער שדוך און האָט געבראָכען דעם תקיעת-כף. פאַר צער, איז דעם כלי-זמר'ס טאָכטער געשטאָרבען און גערופען לדין דעם חתן מיט ר' הירש'ען. זענען ביידע געשטאָרבען און געקומען צום בית דין של מעלה, וועלכער האָט גע'פסק'ענט, אַז ביידעס נשמות, פונ'ם רייכען חתן, ר' הירש'ס זוהן און פון דער כלה דעם כלי-זמר'ס טאָכטער, זאָלען נאָך אַמאָל מגולגל ווערען, כדי מקיים צו זיין דעם תקיעת-כף. ס'איז דערביי באַגעגעבען געוואָרן, אַז דער רייכער חתן זאָל מגולגל ווערען אין אַ אָרעמען קרעטשמער-יונג און די כלה אין אַ רייכע טאָכטער פון קרעטשמער. פונקט פאַרקעהרט ווי ס'איז געווען אין ערשטען גלגול. די דאָזיגע ביידע גלגולים, האָט ווייטער דער רבי ר' מלך דערצעהלט, האָבען לאַנג געוואַרט אויף זיך, פאַרשידענע בייזע כחות האָבען געוואָלט אויך דאָס מאָל צושטערען דעם תקיעת-כף, איז ר' הירש געקומען צו מיר אַ צייט לאַנג צום חלום און געבעטען, אַז איך זאָל ביידע פאַרבלאָנדזשעטע נשמות מזווג זיין. דאָס קראַקען פון די וואָרנעס איז געווען ווי אַ געבעט פון רחמים פון די דאָזיגע נשמות, ס'זאָל ווער קומען זיי פאַרבינדען און געבען זיי אַ תקון.

—איצט פאַרשטעהסטו, זושא, וואָס אין דער קרעטשמע איז געווען?— האָט ר' מלך געפרעגט מיט אַ צופרידענעם שמייכעל.

קליינער פעליעטאָן.

אינטערפּעלאַציע פון די ראַדאָמער אָקסען צו דער יודישער גמינע.

קאָנקורס.

די קהלה-פאַרוואַלטונג אין ראַדאָם פאַרעפענטליכט אַ קאָנקורס אויף 2 שוחטים צו מעלדען זיך פון 19-טען ביז'ן 31-טען אָקטאָבער ד. י. אין דער קהלה פאַרוואַלטונג. די שוחטים, וועלכע וועלען אָנגענומען ווערען, וועט מען אומקעהרען די הוצאות. (פון די צייטונגען)

ס'איז אַ דבר ידוע, אַ באַוואוסטע זאַך הייסט עס, אַז די ראַדאָמער אָקסען זענען זעהר קלוג, אַ באַווייז דערויף, וואָס זיי זענען נישט קיין בהמות, אַ קיה איז צווישען זיי נישט בנמצא, אַזאַ חבר'טע ווערט נישט אָנערקענט דורכ'ן אָקסען-פאַראיין, ווייל אין ראַדאָם, זאָגען זיי, דאַרף מען זיך נישט לאָזען מעלקען... און ווער עס לאָזט זיך, דער איז אַ בהמה און נישט קיין אָקס. איבריגענס דאַרף מען נישט האָבען דערויף קיין שום באַווייז, ווייל אין ראַדאָם זענען אַלע קלוג, אַפילו די שטיינער אין גאַס זענען אָנגעזאַפּט מיט לויטער חכמה און פּאָליטיק. מען שמועסט נאָך אַפילו, אַז די ראַדאָמער אָקסען זענען האַלבסט געבילדעט און איידראָפּעאיש געשטימט, ליינען צייטונגען און ווייסען, וואָס אויף דער גאַנצער וועלט טוהט זיך. ס'וואָס דעריבער נישט זיין קיין וואונדער, וואָס וועגען דער ידיעה אין די צייטונגען, אַז די ראַדאָמער יודישע גמינע ברויך נייע שוחטים.— האָבען זיי די ערשטע זיך דערוואוסט און גלייך וועגען דעם צונויפגערופען אַ אויסערגעוועהנליכע אַלגעמיינע פאַרזאַמלונג. די פראַגען וואָס זענען געשטאַנען אויפ'ן טאָג-

וואס הערט זיך אין ראדאם.

[illegible] ווערען צוגעגעבען 2200 יודען.

די [illegible] אינטער [illegible] גע- [illegible] און האט [illegible] דער [illegible] [illegible] האט אונטער [illegible] אויסגעטראגען [illegible] [illegible] אנגעטייטעלט [illegible] [illegible] פארשטעלען [illegible] [illegible] קאאליציאנס. באלד [illegible] [illegible] [illegible] פון [illegible] יודישע [illegible] זיי האבען [illegible] [illegible] אין [illegible] די יודישע [illegible] [illegible] [illegible] דער [illegible] פון די [illegible] [illegible] אין [illegible] [illegible] [illegible] מיט [illegible] [illegible] די יודישע [illegible] [illegible] [illegible] פון [illegible] [illegible] אויך [illegible] פון די [illegible] [illegible] 100 יודישע [illegible] [illegible] 25, און [illegible] פון די יודי- [illegible] [illegible] [illegible] די [illegible] [illegible] זיך [illegible]

[illegible] 33 [illegible] 7280 [illegible] [illegible] פון די [illegible] יודישע [illegible]

די יודישע [illegible] [illegible] אז ביים [illegible] די [illegible] ווערען צוגעגעבען 2000 יודען. זיי האבען [illegible] צו דעם בכלל האבען זיך די יודישע ראטמאנער [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] אויך צו [illegible] יודישע [illegible] דעם [illegible] אז [illegible]

[illegible] צווישען געמיינדע. ראט. פון „ראד. [illegible]"

[illegible] — די [illegible]

וועי [illegible] זיך פון [illegible] [illegible]" [illegible] אין די [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] אין [illegible] [illegible] [illegible] „ראד. [illegible] דעם [illegible]

פון דער [illegible] „[illegible]" — „[illegible]"

און [illegible] דער [illegible] [illegible] [illegible] די [illegible] פון [illegible] [illegible] [illegible] די [illegible] אין יאהר 1924 [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] 833 [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] פון די [illegible] אין די [illegible] די [illegible] פון [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

פון דער [illegible] ב. ב. [illegible] אין ראדאם.

דער [illegible] פון די [illegible] [illegible] פון דער [illegible] [illegible] פון [illegible]

1)	[illegible] [illegible]	= =	6.00
2)	„[illegible]"	= =	6.00
3)	[illegible] [illegible]	30	5.75
4)	יודישע קאסע 3	=	5.50
5)	פנחס ליכטענשטיין [illegible]	26	5.25
6)	אברהם גאלדבערג [illegible]	9	5.00

[illegible] ארדנונג זענען היים דשבאטירט בע-
װערען. א יונג [illegible] האט געהאלטען
א פייערדיגע רעדע און געשיט פעך
און שוועבל אויף דעם יודישען קלער
און רעאקציע, וואס האט פערהאפט
די גמינע און רעגירט מיט אלץ אויף
א דיקטאטארישען אופן. אויף דער
אקסען פערזאמלונג זענען אנגענומען
געווארען שארפע רעזאלוציעס, וועל-
כע זענען איינשטימיג גענומען אין
פארם פון א דרינגענדע אינטערפעלא-
ציע. אונזער קארעספאנדענט האט דורך
א געהיימען דיפלאמאטישען וועג זיך
אריינבעקומען אין גמינע-ארכיוו, דארט
וואו ס'רוהען אלע פערלאמענטארישע
אינטערפעלאציעס, האט אבקאפירט
ווארט-ביי-ווארט די אקסישע אינטער-
פעלאציע און בעזונדער סודות [illegible]
אונז דעם פולען אינהאלט, וואס לויי-
טעט אזוי:

„הערר'ן דאזארעס פון דער יודישער גמינע. מיר אינטערגעשריבענע אקסען האבען דעם כבוד צו פרעגען: 1) צי איז אייך בעוואוסט, אז אין ראדאם זענען דא ב״ה גענוג שוחטים, וואס האבען געענדיגט שחיטה-קורסען מיט א דיפלאם און האבען דערצו נאך א לאנגיעהריגע פראקטיק? 2) וואלטען מיר וועלען וויסען צי אין שטאדט דרעהען זיך ארום אונזערע חברים' ס'הייסט, די מיטגלידער פון דער אקסישער געזעלשאפט און ס'האט זיי נישט קיינער צו שחט'ען, 3) צי איז אייך דען בעוואוסט האטש איין פאקט, אז אונזער'ס א חבר זאל זיך נאך דער שחיטה ארבעטען און אפלויפען? 4) צי קענט איהר נישט בעשטימען, אז קומענדיג אין שחט-הויז זאלען מיר ווערען א ווייטע אין דער ריי'ה און נאכ-הער בעקומען אונזער פסק, נאר איהר ווילט, אז באלד ביים איבערשרייטען די שוועל פון דאזיגען בלוטיגען עק-זעקוציע-הויז זאלען מיר תיכף אנ-דערגעלעגט ווערען און דערפיהלען דעם טעם פון חיק-חיק = צי איז דאס עטישע צי איז דאס מענשליך? אין נאמען פון אלע ראדאמער אקסען פראטעסטירען מיר געגען אייער האנד-לונג און ערקלערען, אז מיר וועלען זיך בונטעווען און נישט אויסציהען אונזערע העלזער אונטער די חלפים פון פרעמדע שוחטים, אפילו די קצבים, אונזערע פריינטשאפט, קענען נישט לייזען אונזער צרה און פראטעס-טירען אויך. אחוץ דעם, [illegible] פון פרעמדע [illegible] עקאנאמישען שטאנדפונקט, וועלען מיר שטארק בעק-לאגען אונז זעהר, איהר וועלט צונע-מען דאס ברויט פון די היגע שוחטים אויפ'ן חשבון פון אונזער [illegible]; ביז'ן לעצטען טראפען בלוט וועלען מיר קעמפפען!"

צום סוף פון דער אינטערפעלאציע געוועזען די נעמען פון די אקסען:

די [illegible].

תל אביב'ער „מכבי“ אין ראדאם.

איינטיגען מיטוואך 3 א זייגער ביי-טאג איז פארגעקומען א מעטש צווי-שען תל אביב'ער „מכבי“ מיט'ן היגען „בר-כוכבא“. דער רעזולטאט איז גע-ווען 6:1 לטובת „מכבי“. צוליב דעם שלעכטען וועטער איז דער ספארט'ס-פלאץ זעהר שוואך בעזוכט געווארען. ס'איז נאר געווען א וואונדער, וואס נישט קוקענדיג אויף דער קעלט און שניי, האבען אונזערע ספארט'ס-לייט נישט רעזיגנירט און. געשפרינגען אי-בער'ן פעלד אין די דורכזיכטיגע, קור-צע פוטבאל-אנצוגלעך ביי דער אנווע-זענהייט פון א גאנץ שיטערען פובלי-קום. אונזערע געסט פון ארץ-ישראל האבען געהאט א „קאלטען“ קבלת פנים.

ראדאם האט שוין איינמאהל מזל...

געזעלשאפט „עזרה“ וויל שאפען א אמבולאטאריום.

אין צוזאמענהאנג דערמיט, וואס די געזעלשאפט „עזרה“ וויל צוטרעטען עפנען אן'אמבולאטאריום, זענען אויפ'ן היינטיגען מיטוואך איינגעלאדען גע-ווארען אלע היגע יודישע דאקטוירים, בכדי געמיינזאם צו בעטראכטען א רייה פראגען, וואס האבען א שייכות מיט דער פערברייטערונג פון מעדיצי-נישע הילפ'ס-טהעטיגקייט אין אונזער שטאדט. צום בעדויערען זענען מעהר נישט געקומען ווי צוויי דאקטוירים, דאס זענען די ה"ה לעווין און פאמראק.

ס'איז געווארען בעשלאסען צו עפ-נען אן'אמבולאטאריום, וועלכער זאל ערטיילען אומזיסט מעדיצינישע הילף אין דער גאר נאהנסטער צייט.

רעפעראטען פון פ. מושקאטבליט.

דער ה' פ. מושקאטבליט פאנגט אן פארצולעזען א נייע סעריע רעפערא-טען א. ד. ט. „תקופת התנאים האמו-ראים וסבוראים“. די רעפעראטען וועלען פארקומען יעדען 2-טען פרייטאג צו נאכט'ס 8 אווענד. דער 1-טע רע-פעראט קומט פאר היינטיגען פרייטאג דעם 23.X ד. י. 8 אווענד אין לאקאל פון דער ציונ. ארג. א. ד. ט. „תורה שבכתב ותורה שבעל-פה“ — דער רע-פעראט, זאגט צו צו זיין אינטערעסאנט, און האט ארויסגערופען א פערשטענד-ליכע פעראינטערעסירונג אין די ברייטע יודישע קרייזען.

פין א"י אמט אין ראדאם — דערהאלטען אויספאדערונגען.

ס'זענען דערהאלטען געווארען אויס-פאדערונגען פאר פאלגענדע פערזא-נען:

1) זילבערבערג איטע און פערעל, לובעלסקא 36 די אויספאדערונג איז נור גילטיג ביז דעם 30 פאזדזיער-ניק ד. י.

2) שטיינמאן רחל, בלומה, אביש, ישראל, מינדעל און שרה, — לובעלס-קא 36.

3) קופערבערג מרדכי, הוה שיינדעל —זשיטניא 8.

4) ראזענבוים שרה פערעל, שמואל, יצחק ספאצערנא 24

5) אקערמאן אבא—ווארשאווסקא 2

6) קארפיאל שיינדיל, חיים לייב, חנה, גיטעל און שרה —

אין אלע אנגעלעגענהייטען דארף מען זיך ווענדען צום ארטיגען א"י-אמט לובעלסקא 25 פון 11—2 נ. מ.

א קוואליפיקאציע זיצונג

פאריגען זונטאג איז פארגעקומען א קוואליפיקאציע - זיצונג פון ארטיגען א"י אמט. צו דער קאנטראל האבען זיך צוגעשטעלט 30 קאנדידאטען, פון זיי זענען עטליכע צוואנציג בעשטעטיגט געווארען צו דער עליה.

בעקאנטמאכונג.

דער סוהרים-פעראיין אין ראדאם מעלדעט זיינע מיטגלידער, דאס זונטאג דעם 8-טען נאוועמבער 1925 י, 4 א זייגער נ. מ. וועט פארקומען אין איי-גענעם לאקאל ליבלינער 18

די יעהרליכע אלגעמיינע מיטגלידער פערזאמלונג

מיט פאלגענדען טאג-ארדנונג:

1) עפנען די פערזאמלונג 2) וואהלען פון א פרעזידענט 3) בעריכט פון דער פערוואלטונג 4) קאסע-בעריכט 5) דיסקוסיע 6) וואהלען פון 3 מיטגלידער אין דער פערוואלטונג 7) וואהלען פון 4 מיטגלידער אין אויפזיכט'ס-ראט 8) וואהלען פון 4 מיטגליעדער צו דער קאמיסיע פון שיעדס-געריכט 9) וואהלען פון 3 מיטגלידער און 2 פערטרעטער אין דער רעוויזיאנס-קאמיסיע 10) פרייע פארשלאגען.

בעמערקונג: אין פאל ווען ס'וועט נישט זיין א גענוגענדע צאהל מיטגלידער וועט די פערזאמלונג פארקומען 6 א זייגער אין זעלבען טאג און זי וועט גילטיג זיין ביי יעדער צאהל מיטגלידער.

אנטייל נעמען אין דער פערזאמלונג האבען רעכט די מיט-גלידער, וועלכע האבען דעם מיטגלידס-אבצאהל ביז דעם 1 X 1925 ערלעדיגט, און בעזיצען א מיטגלידס—לעגיטימאציע.

Teatr POLSKI

KIELCE

שבת 24 טען ה. ח.

דאס מייסטערווערק

אקאסטא

אין פוילישען

זונטאג 25 ה. ח. נייטאג — צום צווייטען מאל

אוריאל אקאסטא

זונטאג אווענד: די גערעכטע; אבעדה

פון סט. זשעראמסקי

עס נעמען אנטייל די בעסטע פוילישע ארטיסטען.

Kino „PANI“

KIELCE

ul. Sienkiewicza 17.

Dziś i dni następnych

Dziecię Francji

wielki dramat w 10-ciu aktach z prologiem osnuty na tle Wielkiej Rewolucji Francuskiej. Morze krwi, którą lud przelał w obronie Wolności i nowe Hasła.

Anons!

już w krótkim czasie jednogłośnie uznany za najlepszy film na świecie

BIAŁA SIOSTRA.

w głównej roli Lilijana Gish.

Kino

„Phenomen“

KIELCE

פירשטין טאניא מאדערנער דראמאט אין 8 גרויסע אקטען

רייכפארביגע דעקאראציעס — — אין הויפט-ראל מ י א—מ א ר א

שבת און זונטאג דעם 24 און 25 ה. ח. פון 2—5 נ. מ.

פאר דער שול-יוגענד און אלע

עקסימאס נאנוק

פון אמונדסאנס רייזע צום נארד—פאל.

די קולטור קאמיסיע ביים האנטוו.

קלוב מעלדעט, דאס יעדען פרייטיק'ס צו-נאכטס 7 א זייגער וועלען פאר-קומען סיסטעמאטישע קאלעקטיווע

פארלעזונגען

איף פארשידענע טעמעס: איינגאנג פריי!

די קולטור קאמיסיע

גרויסער סוחרים = צוזאַמענפאָהר אין קעלץ.

דער גרויסער וועה־געשריי פון יודישע סוחרים און זייער רוף נאָך הילף — יודישע מוסרים אַרבייטען מעשים — קיינער איז נישט שולדיג ווי די יודישע סוחרים אַליין, זאָגט דעפּוטאַט ווישליצקי.

(פון אונזער ספּעציעלען שליח).

היינטיגען מאָנטאג איז אין לאָקאל פון קעלצער סוחרים־פעראיין פאָרגעקומען אַ גרויסער סוחרים־צוזאַמענפאָהר, אין וועלכען ס'האָבען זיך בעטייליגט דעלעגאַטען פון סוחרים־פעראיינען אין דער גאַנצער קעלצער וואָיעוואודסטוואָ ווי אויך סענאַטאָר טרוסקער און דעפּוטאַט ווישליצקי פון וואַרשאָ. פון די בעריכטען, וואָס זענען אָבגעגעבען געוואָרען אויפ'ן צוזאַמענפאָהר האָט מען געקענט זיך בעשאַפען אַ קלאָרען בעגריף וועגען דעם טרויריגען מצב, וואָס הערשט אין די רייהען פון די יודישע סוחרים. בעזונדערס האָבען געמאַכט אַ שווערען איינדרוק די בעריכטען פון די קליינשטעדטעלדיגע דעלעגאַטען, וועלכע האָבען ווי מיט טרערען אין די אויגען, געשילדערט זייער אונטערגאַנג. אָנווייזענדיג, אַז ס'ווערט בענוצט געגען יודישען סוחר אויסגערעכענטע מיטלען, וואָס גראָבען אונטער זיין עקזיסטענץ, אַזוי, אַז ער זאָל מעהר צו קיין תחיית המתים נישט קענען אויפשטעהן...

דער דעלעגאַט ה' גאָלדקאָרן (מיעכאָוו) בעקלאָגט זיך דערויף, וואָס אין די שאַצונגס־קאָמיסיע ווערען וועניג גענומען אין אַכט די מיינונגען פון די איינגעלאַדענע זאַך־קענער, און אַז מיט די אָנגעגעבענע רעקורסען רעכענט מען זיך כמעט ווי גאָרנישט.

דער דעלעגאַט פון סאָסנאָוויעץ ווענדעט זיך צו די דעפּוטאַטען, זיי זאָלען זיך בעמיהען צו פערלענגערן דעם טערמין פון אָבראָטאָווי, דען יעצט איז מען אַבסאָלוט נישט אין שטאַנד צו בעצאָהלען, ער דערצעהלט, אַז יודען קויפען אויף די ליציטאַציעס, וואָס ווערען געמאַכט די יודישע סוחרים, וועלכע קענען נישט בעצאָהלען די שטייערן. עס זענען דאָ אַ סך יודען דענונסיאַטען, וועלכע גיבען איבער די נאַטשאַלניקעס דעם נישט ריכטיגען בעשטאַנד פון יודישען סוחר און שטיצענדיג זיך אויף זייערע אויסקונפטען ווערען געשטעלט אַלע מינים שטייערן. ער בעט אויך, אַז די יודישע דעפּוטאַטען זאָלען זעהן, איינמאָהל פאַר אַלע מאָהל אַ סוף צו מאַכען צו דער הפקר'דיגער לאַגע פון וועקסיל־אָבצאָהלונגען ביי די רעיענטען, וועלכע נעמען וויפיל זיי ווילען, פון 2–4 זל. פאַר אַ וועקסיל. מען ברויך אויך זיך ווענדען צו דער פּאָסט־דירעקציע אין וואַרשאַ, אַרויסצובעקומען אַ ציר־קולאַר, ווי אַזוי אַלע פּאָסט־אָבטיילונגען אין לאַנד, האָבען זיך נוהג צו זיין ביים צונעהמען געלד־אינקאַסעס פון וועקסעל, אַז מען זאָל קענען אויפהאַלטען 1 אָדער 2 טעג אַ וועקסיל ווי דאָס פּראַקטיקירט זיך לעצטענס אין די בענק; נישט 12 אַ זייגער זאָל מען אַראָבלאָזען די פענסטערלעך און נישט ווילען אָנעמען די צאָהלונגען, דאָס שאַדענט זעהר דעם סוחר און איז גורם, אַז די צאָהל פּראָטעסטען זאָלן זיך פערגרעסערן, ה' פּאַכעל, פאַרשטעהער פון די קעלצער קליינהענדלער, רעדט וועגען די באַנק־לודאָוויס (ספּולדזשעלניעס), אַז די וואַרשאַווער צענטראַלע צעטיילט געלדער נאָר די האַנדווערקער־בענק. זיי בעקומען הלואות, און די סוחרישע בענק קריגען אַבסאָלוט נישט קיין קרעדיט און שטיצע. עס דאַרף פאַרקומען אַ פעראייניגונג, זאָגט ער, צווישען אַלע סוחרים־פעראיינען פון דער קעלצער וואָיעוואודסטוואָ מיט אַ זיץ אָרט אין קעלץ, אום צו זיין ענג פערבינדן מיט אַלע סוחרים פון דער גאַנצער אומגעגענד.

דעלעגאַט מינצבערג (אָסטראָוויעץ) זאָגט, אַז מען מוז אָבשאַפען די $2^1/_2$ פּראָצענט פון אָבראָטאָווי, דאָס רואינירט גענצליך די יודישע סוחרים, ער בערופט זיך אויפן פּאַראַגראַף 94, וועלכער זאָגט, אַז דעם, וואָס דראָהט רואינירט צו ווערן, דאַרפט ניט בעצאָלען קיין אָבראָטאָווי, ווען מ'זאָל ווירקליך זען, אַז דער פּאַראַג. זאָל דורכגעפירט ווערן אין לעבען, וואָלטען 50% יודישע סוחרים נישט בעצאָהלט קיין פּאָדאַטעק אָבראָטאָווי, ווייל מעהר ווי אַ העלפט יודישע סוחרים זענען פולשטענדיג רואינירט געוואָרען.

דער דעלעגאַט האָכענבערג, (ווישניצע פינטשעווער פּאָוויאַט) דערצעהלט, אַז מ'האָט ביי זיי אין שטעדטיל צעשיקט נאַקאַזען, אַז מען פערמאָגט דאָס נישט. ער בעט דעריבער דעם צוזאַמענפאָהר אויסצווירקען, אַז מ'זאָל ביי זיי אין שטעדטיל נישט מאַכען קיין עקזעקוציעס. אויף ווי ווייט דאָס עשירות פון זיין שטעדטיל דערגרייכט, קען דיענען דער פאַקט, אַז ער האָט צעמאָלט נישט געהאַט ביי זיך צונעמען געלד אויף הוצאות אויפ'ן צוזאַמענפאָהר. ער האָט געמוזט פאָהרען פאַר זיין אייגען געלד. דאָס שטעדטיל איז פעראָרימט ביז גאָר, אַ בעזונדער שווערען איינדרוק מאַכט דער בעריכט פון דעלעגאַט ראָטשילד פון וויערזשבניק, וועלכער דערצעהלט אַ געשיכטע, וואָס דערמאָנט אין אַמאָליגע תקיפים און בעלי טאַקסעס ביי יודען. ער דערצעהלט כהאי לישנא: איינער אַ געוועזענער דאָזאָר, וועמען דאָס שטעדטיל האָט געקרוינט מיט'ן נאָמען רשע, איז אַ גאַנצער מאַכער אין סקאַרב פון שטעדטיל, און לויט זיינע אָנווייזונגען ווערען מענשן בעשטייערט מיט לעגענדאַרע סומען. צוליב דעם, וואָס מ'האָט איהם נישט געוואָלט וועהלען פאַר קיין דאָזאָר, האָט ער זיינע געגנער פערזאָרגט מיט אַזעלכע שטייערען, וואָס זיי פערמאָגען דאָס גאָרנישט. ער זאָגט, אַז צוליב דעם דאָזיגען „יודעל“ ווערט דאָס שטעדטיל אונטערגעהן. איהם אַליין, ס'הייסט דעם ה' ראָטשילד, האָט ער אויפגעצגעבען, אַז ער מאַכט אַ אָבראָט פון 30 טויזענד זלאָטעס, דערפאַר, ווייל ה' ראָטשילד איז אויסגעקליבען געוואָרען אויף זיין אָרט אַלס דאָזאָר... נאָכהער נעמט דאָס וואָרט דער פּרעזעס פון קעלצער סוחרים־פעראיין ה' לעווי, וועלכער גיעט איבער, אַז אין דער „איזבאַ סקאַרבאָוויאַ“ פון קעלץ ליגען 37 טויזענד רעקורסען פון די יאָהרען 23 — 24 און אָנהויב 25. צוליב וואָס ער בעט, אַז די דעפּוטאַטען זאָלען באַלד אינטערווענירען וועגען דעם, אַז מ'זאָל דאָס אָנהויבען שוין צו בעטראַכטען.

צום סוף נעמט דאָס וואָרט דעפּוטאַט ווישליצקי, וועלכער מוסר'ט די סוחרים גיפּאַ און ער רופט אויס אין דער גרעסטער אויפרעגונג: איך זעה אַז נישט קיינער ווי איהר יודישע סוחרים, זענט שולדיג אין אייער אומגליק, ווייל ביי אייך אין די שטעדטלעך וואַקסען די יודישע מוסרים, ווי שוואָמען נאָך אַ רעגען, זיי ביקען זיך פאַר די נאַטשאַלניקעס און זעהען מיט אַלע כחות אומצוברענגען זייערע שכנים, אויף אַלע אונזערע ווענדונגען און אינטערווענצען בעקומען מיר דעם איינציגען ענטפער, אַז אין די אַלע שאַצונג'ס קאָמיסיעס זיצען אייערע יודען און גיבען אויף, אַז אַזוי פיעל און אַזוי פיל דאַרף מען שאַצען די יודישע סוחרים, געוועזן פאַקטען, זאָגט דעפּוטאַט ווישליצקי, אַז אויף אונזערס אַ אינטערווענץ ווי למשל פאַר'ן שטעדטיל וויערזשבניק, האָט מען אונז געענטפערט, אַז פון דאָרטיגען שטעדטעל איז אָנגעקומען אַ פּאַפּיער מיט יודישע אינטערשריפטען, וועלכע בעשטעטיגען, אַז די בעשטימטע שטייערען אויף די דאָרטיגע סוחרים זענען נאָך צו־קליין אין די אָבשאַצונג איז אַ גאָרנישט לגבי דאָס, וואָס זיי דאַרפען באמת בעצאָהלען... אויב דאָס יודישע פאָלק שרייט אויס דעפּוטאַט ווישליצקי, וועט געהן אין אַזעלכע וועגען, וועט דאָס קול פון די יודישע דעפּוטאַטען נישט געהערט ווערען און דאָס וואָרט וועלען האָבען די מוסרים. — די רעדע האָט געמאַכט אַ געוואַלדיגען רושם און דעפּ. ווישליצקי ווערט בעדאַנקט מיט הילכיגע אַפּלאָדיסמענטען.

4 אַזייגער בייטאָג ווערט פערענדיגט די ערשטע זיצונג. די ה"ה טרוסקער, ווישליצקי און דער דעלעגאַט פון מיעכאָוו געהען אַוועק אין „אורזשאָנד סקאַרבאָווי“ צו אינטערווענירען וועגען די פערצייכענטע עולות. ס'איז כדי צו בעמערקען אַז ביז דער צייט האָט מען ניט געזען איין ראַדאָמער דעלעגאַט פון סוחרים־פעראיין, גלייך ווי די פראַגען וועגען אָבראָטאָווי, דאָכאָדאָווע מאַיאָנטקאָווע וואָלט זיי גאָרנישט אָנגעגאַנגען. צווישען אַלע פערצייכענטע שטייער עולות פון פערשידענע שטעדט און שטעדטלעך. וואָס זענען בעטראַכט געוואָרען אויפ'ן צוזאַמענפאָהר און וועגען וועלכע די דעפּוטאַטען האָבען אונטערגענומען שריט צו אינטערווענירען ביי די געהעריגע מאַכט אָרגאַנען — איז ראַדאָם אפילו נישט דערמאָנט געוואָרען. גלייך ווי ראַדאָם וואָלט ספּעציעל פּריווילעגירט געוואָרען פון ה' גראָבסקי...

מ. מילער.

קעלץ 19.X.25.

Udziela lekcji języka NIEMIECKIEGO
Inżynier WOJCIECH WŁODEK
ul. Lubelska 58 II-gie piętro

וואס הערט זיך אין קעלץ.

באשטעטיגט דער בודזשעט פון דער קעלצער קהלה פון יאהר 1925

נישט קוקענדיג אויף די מיטל מע-מאריאלען, פראטעסטען און פעטיציע-נע אינטערווענציעס פון צד שכנגד און זייערע טיים און טענאט פארשטע-הער אין ווארשא דעם בודזשעט פון דער קהלה נישט צו באשטעטיגען און אויסשטרייכען פון בודזשעט איינציגע פערזאן ווי דעם שוחט בן-ציון גערשט און צעליכע בירורא-בעאמטע — האט די קהלה פערוואלטונג ערהאלטען א אפי-ציעלען בריעף פון מיניסטעריום דער קולט פון 14/10 ה. י. VI. N. № 8007/25 דאס דער בודזשעט פון דער קהלה אויפ'ן יאהר 1925 איז בע-שטעטיגט געווארען אהן שום ענדערונ-גען און איז שוין איבערגעשיקט גע-ווארען אין דער קעלצער וואיעוואדס-טווא. די קהלה טרעט שוין צו אויסצו-ארבייטען דעם בודזשעט פאר'ן יאהר 1926.

פון קרייז-פאלעסטינא-אמט.

דער קרייז-פאלעסטינא-אמט אין קעלץ מאכט בעקאנט, אז דאס „ביורא" פון פאלעסטינא-אמט איז איבערגעטראגען געווארען אין לאקאל פון „מזרחי" מארק № 15 און אנהויבענדיג פון זונטאג דעם 25 ה. ח. וועט דער סעק-רעטאריאט פון אמט זיין טעטיג יעדען טאג פון 6 ביז 8 א זייגער אוועבד. אלע וואס ווילען זיך רעגיסטרירען אויף צו בעקומען סערטיפיקאטען, — פערשידענע אינפארמאציעס א. אז. וו. קאנען זיך ווענדען אין אויבענדער-מאנטען לאקאל יעדען טאג אין די אויבענדערמאנטע שעה'ען.

דער קרייז-פאלעסטינא-אמט אין קעלץ.

פון דער יודישער קהלה.

דער קעלצער „וזייעמנא-קרעדיט" מאנט פון דער יודישער קהלה א חוב פון 50.000 רובעל פון יאהר 1914.

אין יאהר 1914 ווען דאס דייטשע מיליטער האט זיך צוריקגעצויגען פון קעלץ און די רוסען זענען אריין אין שטאדט, האבען זיי ווי אימעטום, ארויפגעלייגט אויף דער שטאדט, קאנ-טריבוציע, א סומע פון 100,000 רובעל ווען נישט, האבען זיי געדראהט צו באמבארדירען די שטאדט. נישט הא-בענדיג דעמאלס די מעגליכקייט צו געבען אזא גרויסע סומע און די דרא-הונג איז געווען א שרעקליכע, זענען זיך צוזאמענגעקומען אויף א בעראטונג פארשטעהער פון יידען און קריסטען. און האבען בעשלאסען בע'שותפות זיך אויסצובארגען די אויבענדערמאנטע סומע. די יודען האבען זיך געבארגט די 50,000 רובעל אין „וזייעמנא-קרע-דיט". אויף די 50,000 רובעל, וועלכע די יודען האבען זיך געבארגט האבען זיך אונטערגעשריבען 150 יודען און בתוכם 7 חשוב'סטע בעלי-הבתים די ה"ה: ה. זאגייסקי, י. זאגייסקי, ח. י. אייזענבערג, ג. מאשקאוויץ, א. גער-טלער, י. דיאמענט און ניסינאוויץ. און געגעבען א פערפליכטונג אין נאמען פון דער יודישער קהלה, דאס גלייך ווי זיי וועלען די סומע אויפמאנען פון דער יודישער בעפעלקערונג, וועלען זיי די סומע באלד אבגעבען. זעלבסטפער-שטענדליך, דאס אין די מלחמה-יאה-רען, איז אונמעגליך געווען די סומע אויפצומאנען און אזוי איז עס געבלי-בען שטיין ביז'ן היינטיגען טאג. פא-ריגע וואך האט די קהלה-פערוואלטונג ערהאלטען פון קעלצער-קרייז-געריכט א אבשריפט פון דער אנקלאגע, וואס דער ליקווידאציאנס-קאמיטעט פון „וזייעמ-נא-קרעדיט" האט אנגעגעבען אויף דער קהלה, מאנענדיג דעם אלטען חוב פון 50,000 רובעל.

נאכ'ן ערהאלטען דעם אבשריפט, האט דער פרעזעס פון דער פערוואלטונג ה' י. רייזמאן צונויפגערופען א פערוואל-טונגס-זיצונג, אויף וועלכען די פראגע איז גענוי בעטראכט געווארען. און ס'איז בעשלאסען געווארען די זאך

איבערצוגעבען א אדוואקאט צו פער-טיידיגען.

די פערטיידיגונג האט איבערגענומען דער אדוואקאט מאטלאך. די ספראווע קומט פאר אין קעלצער קרייז-געריכט, דינסטאג דעם 27/10. דעם רעזולטאט וועלען מיר בעזונדערס מיטטיילען. ס'איז ווערט צו בעמערקען, דאס, נישט קוקענדיג אויף דער 2-מאליגע איינלא-דונג צו די יודישע ראטמענער מצד דעם פרעזעס ה' רייזמאן צו קומען אויף א בעראטונג וועגען דער אויבענ-דערמאנטער פראגע, וועלכע טרעפט אן, לויט דער וואלאריזאציע א סומע פון א ערך 15,000 זלאטעס וואס די קהלה איז דאס נישט אומשטאנד צו בעצאה-לען, זענען געקומען קוים 3 פערזאהן, די רעשט האבען נישט געפונען פאר נויטיג צו קומען. אזא טאקטיק איז טאקי אונפערשטענדליך, נאר וועגען דער טאקטיק פון אונזערע יודישע ראטמענער וועלען מיר זיך נאך א מאהל אומקערען אויספיהרליך, אדער גאר שפעטסטענס פאר די וואהלען צום שטאדט—ראט.

ח. ז.

ווייטערדיגע פרטים

פון קעלצער סוחרים—צוזאמענפאהר

דער סוחרים-צוזאמענפאהר אין קעלץ האט ארויסגערופן דעם געהעריגען אינטע-רעס. ביי אפיל געפאקטען זאל פון דע-לעגאטען און געסט, עפענט ה' לעווי דעם צוזאמענפאהר, ער ערקלערט די נויטיגקייט פון היינטיגען צוזאמענפאר און בעגריסט די פארשטעהער פון ווארשא דעם סענאטאר טרוסקער און דעפ. ווישליצקי, ווי אויך דעם אנוועזענדן קעלצער סטאראסטא און אלע דע-לעגאטען און געסט. דער פארז. דער-מאנט דעם פערשטארבענעם פארז. עדעלשטיין. אלע דעלעגאטען שטעהן אויף אין בעעהרען זיין אנדענקונג.

דער סטאראסטווא דאנקט פאר דער בעגריסונג און ווינשט דעם צוזאמענ-פאהר פרוכטבארע ארבייט. אין נאמען פון דער קהלה, בעגריסט דעם צוזא-מענפאהר דער פרעזעס ה' רייזמאן. אלס פארזיצענדער פון דער קאנפע-רענץ ווערט איינשטימיג אויסגעוועהלט ה' סענאטאר טרוסקער, וועלכער האלט א גלענצענדען רעפעראט, וואס מיר וועלען צוליעב מאנגעל אין פלאץ ברענגען אויספיהרליך אין 2—טען נומער.

נאכדעם נעמט דאס ווארט דעפ. ווישליצקי. די 2 רעדנער ווערען בע-דאנקט מיט אפלאדיסמענטען, פאר זיי-ערע מייסטערהאפטע רעדעס, וואס מיר וועלען ברענגען אין נעכסטען נומער.

נאכהער רעדען ה'ה דוד ראזענבערג (קעלץ), זילבערשלאק (סאסנאוויעץ), מינצבערג (אסטראוויעץ) הערמאן (קעלץ) האמער (קעלץ), זיגמאן (ראדאם) דער לעצטער קריטיקירט שארף די דעפ. ווישליצקי, טרוסקער, אז זיי פערנאכלעסיגען די פראווינצער אר-גאניזאציעס און קומען נאר איינמאהל אדער 2 אין א יאהר אויף א קאנ-פערענץ, ווענענס רעזאלוציעס בלייבען אויפ'ן פאפיר.

צום סוף נעמט דאס ווארט סענאטאר טרוסקער, וועלכער ענטפערט שארף אב דעם פרעזעס פון ראדאמער סוחרים-פעראיין: —

— איהר פרעזעס פון ראדאמער סוחרים-פעראיין — וואס קריטיקירט איהר די ווארשאווער צענטראלע — און איהר ה' פרעזעס, וויפיעל מאהל זענט איהר ארויסגעפאהרען אויף די פראווינץ פון אייער קאנט צו ארגאני-זירען די דארטיגע סוחרים-פעראיינען? איהר ווילט בלויז שליפעס!

סענאטאר טרוסקער טראגט צום סוף אריין א רעזאלוציע אזוי ווי דאס „ראדאמער-קעלצער לעבען" אלס דער איינציגער יודישער ארגאן אין דער קעלצער וואיעוואדזטווע, וואס פערטיידיגט די נאציאנאלע יודישע אינטערעסען בכלל און די סוחרישע בפרט, בעדארפן אלע סוחרים פון דער קעלצער וואיעוואדע אונטערצושטיצען מאראליש און מאטעריעליש.

די רעזאלוציע ווערט איינשטימונג אנגענומען. האלב 1 אזייגער ביינאכט שליסט ה' טרוסקער די קאנפערענץ.

פון פוילישען טעאטער אין קעלץ

דאס פוילישע טעאטער אין קעלץ פיהרט אויס היינטיגען שבת די וועלט-בעריהמטע טראגעדיע פון קאראל גוט-צקאוו „אוריאל אקאסטא" אין פויליש.

זונטאג בייטאג ווערט אויסגעפיהרט צום צווייטען מאל „אוריאל אקאסטא" און זונטאג ביינאכט „די געשיכטע פון אנ'עברה" פון סט. זשעראמסקי.

Szkoła freblowska **E. GOSTYŃSKIEJ**

przy ORGANIZACJI SJONISTYCZNEJ w Radomiu

Lubelska 25 przyjmuje jeszcze dzieci w wieku od **4—7 lat.**

Zapisy odbywają się codziennie w kancelarji zakładu od godz. 11—1

Teatr **POLSKI Kielce**

Dyrekcja Jerzy Siekierzyński

W Piątek 23 października r. b.

Tylko jeden występ artystów OPERETKI STOŁECZNEJ

Na czele urocza Kazimiera Niewiarowska

Janina Sokołowska, Kazimierz Dembowski

Szczegóły w Programach.

בעקאנטמאכונג

איך מאך בעקאנט דאס ג׳ פובליקום פון ראדאם, אז אין מיין מאנופאקטור געשעפט איז יעצט פארהאן מיט א גרויסן אויסוואהל פון דאמען און מענער שטאף צו קאסטיומען און פאלטאס, זיידע, פלוש-קאטיק איגלענדישע און אויסלענדישע. הויט-דעקין פלושענע וואלענע, פיקענע און אנדערע. גארדינען וואטע-דעקין, קאצען, מעביל שטאף אויך לייוונט אלע סארטען. טיכער און פלעטלעך פיאסקאווסקיס א. א. אלעס צו קאנקורענץ פרייזן.

מיט אכטונג **מ. הירשזאהן** (פריער ה. גרין)

ראדאם, לובלינער № 7.

SYNDYCY TYMCZASOWI

Masy Upadłości Banku Przemysłowców Radomskich, Sp. Akc.

wiadomo czynią:

Na mocy art. 502 Kodeksu Handlowego, wezwani są wszyscy wierzyciele b. Banku Przemysłowców Radomskich do stawienia się w ciągu dni 40—stu od daty ogłoszenia niniejszego, osobiście lub przez pełnomocników, przed Syndykami upadłości w Radomiu, w gmachu b. Banku Przemysłowców Radomskich, przy ul. Piłsudskiego № 5, w godzinach od 11-ej rano do godziny 1-ej po południu urzędującymi, celem oświadczenia tym ostatnim, z jakiego tytułu i jakiej sumy są wierzycielami Masy powyższej i celem złożenia im tamże, o ile zechcą, tytułów swych wierzytelności, na co uzyskają pokwitowanie.

Sprawdzanie wierzytelności, odbywać się będzie w drodze kontradyktoryjnej w obecności Sędziego Komisarza między wierzycielami, lub ich pełnomocnikami, a Syndykami, którzy spiszą w tym przedmiocie protokoł, w gmachu b. Banku Przemysłowców Radomskich, Spółki Akcyjnej, przy ul. Piłsudskiego № 5, w godzinach między 6-tą a 8-mą wieczorem, w następujących terminach: 30 listopada, 3, 5, 7, 9, 12, 14, 16, 19, 21, 30 grudnia r. 1925, oraz 4, 7, 9, 11, 13, 16, 18, 21, i 23 stycznia r. 1926.

Wierzyciele Masy Upadłości, dla ułatwienia sprawdzenia, proszeni są, przed sprawdzeniem wierzytelności swych przed Syndykami, przekonać się w biurze Masy Upadłości b. Banku Przemysłowców Radomskich w godzinach biurowych rannych, jakiej sumy podług ksiąg b. Banku Przemysłowców Radomskich pozostają wierzycielami Masy Upadłości, a to w celu otrzymania notatki w tym względzie i okazania takowej następnie Syndykom przy sprawdzaniu.

Radom, dnia 13 października 1925 r.

Syndycy Tymczasowi Masy Upadłości
Banku Przemysłowców Radomskich :
Kazimierz Wereszczyński, Ludwik Golczewski-Adwokaci, **Maksymiljan Winter** — Dyrektor Banku Handlowego w Łodzi, Oddział w Radomiu.

די פרעבעל-שולע פון ע. גאסטינסקא

ביי דער ציוניסטישער ארגאניזאציע

אין ראדאם לובלינער 25

מאכט בעקאנט, אז עס ווערן נאך צוגענומען קינדער אין עלטער פון 4—7 יאהר

די איינשרייבונגען קומען פאר טעגליך אין דער קאנצעלאריע פון 11—1 בייטאג

צאהן-דאקטארין

ה. ראקאטש

האט זיך איבערגעצייגען אויף שעראקא 7.

און נעמט ווידער אן קראנקע.

פאראווע לאזשניצע פרייטאג און שבת

היגעניש און אנגענעם אין האטעל איראפעיסקי

KINO

„ODEON"

w Radomiu

Od czwartku 22 do 25 października

Demonstrować będziemy obraz, który wyświetlany w Warszawie w 2 kinach jednocześnie cieszył się szalonem powodzeniem.

LOT na OKOŁO ŚWIATA

SERJA 2

w roli głównej ulubienica Ellen Rychter

היות ווי דער ראבינאט האט פערעפענטליכט אין „ראדאמער-קעלצער לעבען" א מודעה, אז מען טאר נישט ביי מיר קויפען קיין פלייש ביז א ווייטערדיגער מודעה פון ראבינאט, דערפאר, וואס איך האב געזאלט פערקויפען טריפה פלייש דער פרוי דינה האנאווער. אלזא ערקלער איך, אז דאס איז נישט אמת. איך האב דער רערמאנטער פרוי פערקויפט כשר רינד-פלייש, זי האט געוואלט איך זאל איהר צוגעבען שעפסען-פלייש, וואס איך האב עס נישט געוואלט געבען. ווען די פרוי איז אוועקגעגאנגען פון מיין טישעל, האב איך בעמערקט, אז עס פעהלט מיר א הינטערשט-פערטעלע טריפה שעפסענס איך האב דעריבער באלד געשיקט דאס יונגעל נאכלויפען, אבער ער האט זי מעהר נישט געטראפען. **איך האב געהאט בעשלאסען צו געהן דאס מודיע זיין אין ראבינאט, אדער איידער איך האב בעוויזען עס אויסצופיהרען האט מען מיך געררופען פ׳ ראבינאט**, וואו איך האב ערקלערט דעם אמת, אז די פרוי האט ביי מיר צוגענומען אונטער מיינע אויגען און אהן געלד דאס טריפה׳נע שטיקעל פלייש און אז איך האב איהר פערקויפט כשר רונד-פלייש. ר׳ מענדיל וויינגארט האט אויס פערזענליכע נקמה אויף מיר ארויסגעגעבען א נישט ריכטיגען פסק. א בעווייז, אז דער קויפער רב האט געראטען דאס צו בעטראכטען אויף א צווייטע אסיפה, אויף וואס ה׳ וויינגארט האט בשום אופן נישט בעשטאנען. ה׳ וויינגארט׳ס נקמה דריקט זיך אויס דערין, וואס איך האב איהם דורך זיין זוהן בעפויהלען, אז ער טאר נישט זיין קיין רב, ווייל איך געדענק, די צייטען ווען ה. וויינגארט האט גענומען אויף ארענדע דאס שחט-הויז און אום כדי נישט דערלאזען ארייננפיהרען פלייש פון די דערפער, פלעגט ער זיך נוהג זיין אפצושטעהן אין די טוירען און געבען פייף-סיגנאלען די פאליציי, ווען ער האט געזעהן פערנעמען דאס פלייש און עס אפגיטען מיט ברען—שטאף און עס פערברענען. אויף אזא אופן האט ער אומגליקליך געמאכט א סך ארימע יודען און דא האט ער געזוכט א געלעגענהייט זיך נוקם צו זיין אין מיר.

אויך דער פאקט, וואס ער האט מיר א צו-נאמען געגעבען בעריל בולאן אין דער צייט ווען אלע ווייסען, אז איך הייס בעריל ווייסבארד, בעווייזט זיין רבנישער אנשטענדיגקייט. איך ערקלער, אז דערפאר וואס ה׳ וויינגארט האט נישט צוגעלאזט אויסהערען עדות און מיר אזוי נאך געגאנגען אויפ׳ן לעבען, וועל איך געצוואונגען זיין איהם איבערצוגעבען אין געריכט.

בעריל ווייסבארד.

איך בעשטעטיג, אז מיין שכן דער קצב **בעריל ווייסבארד** האט זיך צו מיר געווענדעט באלד נאכדעם ווי די פרוי **דינה האנאווער** איז אוועק פון זיין טישעל און מיר געזאגט, אז מ׳האט ביי איהם צוגענומען א שטיקעל טריפה פלייש און ער האט מיך געפרעגט וואו די פרוי וואהנט.

יצחק מאלאכאוויטש.

אויך איך בעשטעטיג, אז ה׳ בעריל ווייסבארד האט מיך באלד געשיקט אויפזוכען די פרוי האנאווער, כדי איהר צו זאגען, אז דאס צוגענומענע פלייש איז טריפה, אבער איך האב שוין די פרוי נישט געטראפען.

משה גרינבוים.

Redaktor i Wydawca CH. M. HERC

Druk „Radomer-Kielcer-Leben" Radom Szwarlikowska 20.